

Prof. Dr. Hakkı Keskin, Siyasal Bilimci

Türkiye'den Demokrasi Manzaraları

Demokrasilerin vazgeçemeyeceği önkoşulları; öncelikle güçler ayrılığı, evrensel insan hak ve özgürlüklerine bağlılık ve muhalefetin toplumun her kesiminde özgürce var olabilmesidir.

Son yıllarda “ileri demokrasi” kavramıyla Türkiye’de gelişmiş bir demokrasi olduğunu hükümet yetkilileri sıkça vurgulamaktadırlar. Gerçek o ki AKP’de, ABD ve Batı Avrupa ülkelerinde yaşamış, öğrenim görmüş, en azından süreli olarak bulunmuş politikacılar var. En azından bu kişilerin, Türkiye’deki demokrasinin hangi düzeyde olduğunu bilmemeleri olanaksızdır. Tabii dürüst davranabilirlerse ve kişiliklerine sahip çıkarak gerçekleri görebilme ve de söyleyebilme cesaretine sahipseler. Ne yazık ki, bu kişiler biat etmeye isteyerek veya zorlanarak uyduklarından, kendilerinden ses seda çıkmamaktadır. Aksine sorulduğunda da Türkiye’deki demokrasiye övgüler yapmaktan da çekinmemektedirler. Örneklerle, Türkiyemizdeki demokrasiyi, demokrasinin önkoşulu olan zorunlu kriterlerine göz atarak değerlendirelim.

Demokrasilerin vazgeçemeyeceği önkoşulları; öncelikle güçler ayrılığı, evrensel insan hak ve özgürlüklerine bağlılık ve muhalefetin toplumun her kesiminde özgürce var olabilmesidir. Güçler ayrılığı yasama, yürütme ve yargının birbirinden bağımsız karar alabilmesidir. Özellikle de yargının parlamento, hükümeti ve idareyi (yönetimi) kontrol edebilmesidir. Parlamantonun ve yönetimin yargı kararlarına uymasındır. Türkiye’de bağımsız yargıdan ve yargı kararlarına uyan hükümetten söz edebilir miyiz, buna iki örnek.

Bağımsız yargı

Frankfurt’ta görülen Deniz Feneri davasında, yardım amacıyla toplanan 41 milyon Avro’nun 16 milyonunu kendi şahısları için kullanan Deniz Feneri yetkilileri, suçlarını kabul ederek olası en yüksek cezalara çarptırıldılar. Almanya’nın en büyük yolsuzluk davalarından biri olan Deniz Feneri’nde Frankfurt mahkemesi, gerçek suçluların Türkiye’de olduğuna karar vermişti. Türkiye’de uzunca bir süre davaya bakılması engellendikten sonra nihayet Deniz Feneri davasına bakan üç savcı, bu davada suçlu buldukları hükümete yakınlığıyla bilinen eski RTÜK Başkanı Zahid Akman, Kanal 7 Genel Müdürü Zekeriya Karaman, yardımcısı İsmail Karahan ve yaygın sorumlusu Mustafa Çelik’i tutuklattılar. Sonra ne oldu, bu kararı alan üç savcı görevinden alındı, haklarında yetkilerini kötüye kullanma iddiasıyla dava açıldı.

İkinci örnek: Başbakan’ın bir toplantısında öğrenciler “parasız eğitim istiyoruz” yazılı bir pankart açtılar. Öğrenciler tutuklandı, aylardır hapisteler. Savcı bu öğrencilerin kaba kuvvete başvurmada sadece fikirlerini açıkladıkları için, kendilerine ceza verilemeyeceği kararına vardı. Bu savcı derhal görevinden alındı, yerine atanan savcı

bu öğrenciler hakkında ağır ceza talebinde bulundu ve mahkeme bu öğrencilerin her birine 8.5 yıl hapis cezası verdi.

Bu örnekleri sayılamayacak kadar çoğaltabiliriz. Şimdi elini vicdanına koyan birisi Türkiye’de bağımsız yargıdan nasıl söz edebilir? Hiçbir Batılı demokraside yargıya buna benzer bir müdahale olamaz.

Düşünce ve basın özgürlüğü

Gerçek demokrasilerde insan temel hak ve özgürlükleri anayasaların güvencesi altındadır. Bunların başında da düşünce ve basın özgürlüğü; sanat ve bilim özgürlüğü; din, vicdan ve inanç özgürlüğü; mektup, posta ve telefon haberleşmelerinin gizliliği gelir. Bugün Türkiye’de 100 kadar basın mensubu, ayrıca bilim adamları, subaylar, yüzlerce öğrenci tutuklu bulunmaktadır. Türkiye, tutuklu gazeteciler bakımından dünyada ilk sırada yer almakta ve tutuklama gerekçesi olarak da “terör suçluluğu” iddiası öne sürülmektedir. Tıpkı eski Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ’a “terör örgütü başı” olduğu suçlaması gibi.

Eskiden fikirlerinden ötürü tutuklanana “komünizm propagandası” yaptıkları gerekçe olarak gösteriliyordu. O yasanın yerini şimdi “terör suçu”na dayalı yasa aldı. İspata dayalı inandırıcı gerekçe olmaksızın demokrasilerde hiç kimse tutuklanamaz ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin de sürekli vurguladığı gibi, uzun süre hapiste tutulamaz. Türkiye’de gazeteci ve hatta milletvekili Mustafa Balbay, ünlü bilim adamı ve milletvekili Mehmet Haberal ve daha birçok yurtsever insan 3.5 yıla yakın bir süredir kanıtlanmamış iddialarla tutuklu bulunuyorlar. Böyle bir durum hiçbir demokratik ülkede yoktur ve olamaz da.

Yapılan baskılar sonucu yazıları nedeniyle, Emin Çölaşan, Bekir Coşkun, Oktay Ekşi, Uğur Dündar gibi birçok etkili gazeteci işlerinden uzaklaştırıldı. Başbakan sık sık, eleştirel yayın yapan medya mensuplarını tehdide varan uyarılarla sindirmektedir. Basının büyük bir kesiminde yapılan bu baskılar nedeniyle çoğu medya kendi kendine sansür uygulamaktadır. Belli başlı gazete ve TV’ler hükümet yanlıları tarafından satın alınmıştır. Kamu kurumu olan TRT, tüm demokratik ülkelerde olduğu gibi, tamamen tarafsız yayın yapması gerekirken, adeta hükümetin yayın organı durumuna getirildi. Hiçbir demokratik ülkede basın üzerinde buna benzer bir uygulama asla söz konusu değildir, olamaz da.

Bilim ve sanatın özgürlüğü

Üniversiteler bağımsız ve özgür çalışabilmesi gereken bilim kurumlarıdır. Üniversite rektörleri, seçim sonuçlarının aksine yapılan atamalarla, yandaş mentalitesine dayanan ve bilimsellikten uzak biat kurumlarına dönüştürülmüş bulunuyorlar. Türkiye’nin çözüm bekleyen sayısız sorunları hakkında son yıllarda üniversitelerden hiçbir görüşün açıklanmaması bundandır. Görüşlerini açıklayan 7 binin üstünde üniversite öğrencisi hakkında ise soruşturma yapılmış, 4602’si üniversiteden uzaklaştırılmıştır.

Hiçbir Batılı demokraside, ülke başbakanı karşı çıktığı için bir sanat eseri yıkılmamıştır, Başbakan'ın "ucube" diyerek Kars'ta yıktırdığı heykel örneğinde olduğu gibi.

Hiçbir Batılı demokraside din ve inanç özgürlüğüne, Alevi inançlı insanların cemevlerinin ibadet yeri sayılamayacağı örneğinde olduğu gibi bir engelleme yapılmamıştır.

Hiçbir Batılı demokraside, mahkeme karar olmaksızın yüz binlerce kişinin telefonları dinlenmemiştir. Özellikle de ana muhalefet lideri ve partili yetkililerin telefonlarının başbakana bağlı bir kurum tarafından dinlenmesi ise, ABD'de olduğu gibi Watergate skandalına neden olmuş ve Başkan Richard Nixon'un istifasına yol açmıştır.

Türkiye'de olduğu gibi, hiçbir gerçek demokraside farklı görüş sahiplerinin hükümeti eleştirme hakkı, baskılarla veya diğer yöntemlerle engellenmemektedir.

Görüldüğü gibi Türkiye'de demokrasinin vazgeçilemez önkoşulları olan güçler ayrılığı, evrensel insan hak ve özgürlükleri ve muhalefetin özgürce çalışabilmesi, gerçek demokrasilerde olduğundan son derece uzaktır. Bazı Batılı hükümetler işlerine geldiği için şimdilik görmemezlikten gelseler de, kimse kendini aldatmasın, bu durumu Batılı kamuoyu artık bilmekte ve izlemektedir.